Vluchtelingen: algemene informatie

In Nederland is het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) verantwoordelijk voor de opvang en begeleiding van vluchtelingen: mensen die asiel aanvragen. De opvanglocaties van het COA zitten overvol. Daarom moeten gemeenten extra plekken voor de (nood)opvang realiseren. Dit is voor mensen in afwachting van hun asielprocedure. Het onderwerp is veel in het nieuws en op sociale media; het houdt de politiek en samenleving erg bezig.

Als vluchtelingen een verblijfsstatus krijgen en dus in Nederland mogen blijven, moeten gemeenten zorgen voor inburgering en onderdak. Naast de structurele asiel-opgaven moeten sinds maart 2022 ook Oekraïense oorlogsvluchtelingen opgevangen worden.

Welke groepen vluchtelingen zijn er?

Vluchtelingen worden onderverdeeld in verschillende groepen:

- Vluchtelingen vanaf 18 jaar, die in (nood)opvanglocaties verblijven en afwachten of ze een verblijfsstatus krijgen (COA verantwoordelijk)
- Alleenstaande minderjarige vluchtelingen (AMV) jonger dan 18 jaar, die in afwachten of ze een verblijfsstatus krijgen (COA verantwoordelijk)
- Statushouders (met een verblijfsstatus) ouder dan 18 jaar (gemeenten zijn verantwoordelijk voor huisvesting op basis van taakstelling door het Rijk)
- Alleenstaande minderjarige vluchtelingen (AMV) met verblijfsstatus (Nidos voogdij en verantwoordelijk)
- Oekraïense oorlogsvluchtelingen (gemeenten verantwoordelijk).

Hoe staat het met de spreidingswet?

Per 1 februari 2024 is de Spreidingswet van kracht. De Spreidingswet regelt de opvang en eerlijke verdeling van asielzoekers over alle Nederlandse gemeenten. Het doel van deze wet is om voldoende opvangplekken en een evenwichtigere verdeling van asielopvang over provincies en gemeenten te realiseren. Gemeenten moeten deze wet uitvoeren.

Welke regionale afspraken zijn er in Zaanstreek-Waterland?

Al in 2022 hebben de zeven gemeenten uit regio Zaanstreek-Waterland onderling afspraken gemaakt over de gezamenlijke taakstellingen voor de opvang van vluchtelingen en de verdeling van de groepen vluchtelingen over de gemeenten. Het huisvesten van statushouders is geen onderdeel van de verdelingsafspraken. Elke gemeente is zelf verantwoordelijk voor het huisvesten van statushouders.

Samenvattend is die verdeling:

Taakstelling opvang vluchtelingen

Gemeente	Taakstelling
Zaanstad:	opgave asielzoekers COA (1.550 plekken) en opvang Oekraïne (237 plekken)
Purmerend:	asielzoekers COA (80 plekken) en opvang Oekraïners tot aan de totale opgave (nog ca 800 plekken)
Waterland:	asielzoekers COA (169 plekken), AMV zonder status COA (50 plekken) en opvang Oekraïne (306 plekken)
Edam-Volendam:	AMV met status Nidos (gezamenlijk 50 plekken) en opvang Oekraïne (212 plekken)
Landsmeer:	AMV met status Nidos (gezamenlijk 50 plekken) en opvang Oekraïne (62 plekken)
Oostzaan:	AMV met status Nidos (gezamenlijk 50 plekken) en opvang Oekraïne (165 plekken)
Wormerland:	AMV met status Nidos (gezamenlijk 50 plekken) en opvang Oekraïne (185 plekken)

Wat betekenen de regionale afspraken voor Oostzaan?

Statushouders

Oostzaan loopt achter in de taakstelling voor het huisvesten van statushouders. Er zijn simpelweg (te) weinig sociale huurwoningen in de gemeente beschikbaar. De taakstelling voor 2026 zijn 17 statushouders. Met de achterstand uit 2025 (25) moeten er in 2026 in totaal 42 statushouders gehuisvest worden.

Nidos AMV’ers

In onze regio moeten er 50 plekken zijn voor Alleenstaande minderjarige vluchtelingen (AMV’ers). Dit betekent voor Oostzaan 10-15 Nidos AMV’ers. In juni 2026 wordt het voormalige kantoorpand van de WOV in gebruik genomen als AMV-opvanglocatie met 4 plekken. De komende tijd worden mogelijke andere geschikte AMV-locaties verkend in samenwerking met Nidos en zorgpartner Don’t Waste Quality (DWQ).

Oekraïners

De regionale taakstelling voor opvang van Oekraïense vluchtelingen is 2.872 plekken. Oostzaan heeft 165 plekken voor deze doelgroep. Sinds de start van de oorlog in Oekraïne worden hiervoor kamers gehuurd bij Hotel van der Valk. De insteek van deze opvang is altijd een kortdurend verblijf geweest. Helaas is doorstroming naar een duurzamere vorm van opvang moeilijk door de beperkte beschikbaarheid van opvangplekken. Niet alleen in de regio Zaanstreek-Waterland maar ook elders in Nederland zijn alle plekken bezet. Daardoor verblijven diverse Oekraïners al lange tijd in het hotel.

Woonunits

De woonunits zijn in 2025 gerealiseerd aan de Twiskeweg. De woonunits zijn omgevormd naar 21 tijdelijke woningen en hebben 62 opvangplekken.

Hoe gaat het met de Oekraïense mensen in Oostzaan?

De Oekraïners zijn over het algemeen erg tevreden over de hotelopvang. Ongeveer de helft van de Oekraïners heeft werk gevonden in de regio. Voor de maatschappelijke ondersteuning van alle Oekraïense vluchtelingen in Oostzaan is Het Rode Kruis ingehuurd.

Het bieden van taallessen aan de Oekraïners is een punt van aandacht. Tot op heden sloten de Oekraïners veelal aan bij vrijwillige taallessen in Zaandam. Gezien de groei van het aantal Oekraïners in het hotel, kijken we of we met behulp van vrijwilligers taallessen kunnen aanbieden in het hotel. De verwachting is dat kennis van de Nederlandse taal, de kans op het vinden van werk vergroot en daarmee de zelfredzaamheid van de Oekraïners bevordert.